

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2007

SWEDISH

HIGHER LEVEL

**Friday, 8th June
Afternoon 2.00 p.m. to 5.00 p.m.**

Tänk om det är ett monster som kommer!

ur Dagens Nyheter den 26 december 2006

Att barnet får lov att utveckla fantasin är livsnödvändigt. Fantasin lägger grunden till empatin, menar psykoanalytikern Ann-Sofie Bány .

1. Barnens lekar tar över i köket och ett hemligt fort växer fram under bordet. Duken får inte röras, och utan russin och lösenord kommer man inte in. Ett rymdskepp lämnar köket med en rivstart, destination yttre hallen. Samtidigt går en förhistorisk, livsfarlig tiger motvilligt in i badrummet för att borsta tänderna.

2. Psykoanalytikern Ann-Sofie Bány berättar om om de allra tidigaste tankarna och fantasierna en människa har - och om att bli ett "jag".

3. - Det är svårt att skilja på tänkande och fantasier. När man tänker arbetar tankarna mot ett mål. "Musklerna" i hjärnan spänns för att komma fram till någon slags lösning. När man fantiserar, däremot, löper det på lite hur som helst efter sina egna regler, säger hon.

Kan man komma fram till vad fantasi innebär för ett barn?

4. - Ja, det kan man undra. Vi vuxna har en massa fantasier om vad barn fantiserar om, men vi kan bara gissa oss till vad som rör sig i barns huvuden, svarar Ann-Sofie Bány. Hon talar om att fantasi är många olika saker för en människa, oavsett ålder. Barnet använder fantasin för att hantera känslor som ångest, obehag, upphetsning, ensamhet, avund, svartsjuka och rivalitet. Ett nyfött syskon som skakar om barnets världsbild får kanske i storasyskonets fantasi flytta hem till en annan familj. Pappan, som alltid är borta, har ett viktigt uppdrag som superhjälte i ett annat land.

5. - Fantasin fungerar som en krockkudde mot besvikelser och blir ett sätt att orka leva i en värld som kan vara rätt tröttsam ibland, säger hon.

6. Det kan vara svårt att hinna ge utrymme åt ett egensinngt och fantasifullt barn. Barns fantasi ställer ofta stora krav på vuxna. Det är inte alltid så lätt att ha tålamod och hinna med att ge sitt barn den uppmärksamhet man skulle önska, med tanke på hur mycket många föräldrar jobbar.

7. Den viktigaste grunden för människans fantiserande är förmågan att föreställa sig den andre för att därför samspela och forma relationer, sammanhang och förståelse. Att få prova, låtsas och hitta på är viktigt för barns utveckling och att fantisera är att samtidigt kunna tänka och känna på ett icke-konkret sätt.

8. - Jag är inte så säker på att barn leker så mycket som de skulle kunna göra. Jag tycker att det verkar som om barnens liv allt mer liknar de vuxnas, med fullspäckade scheman och aktiviteter hela tiden, säger Ann-Sofie Bány.

9. Just leken tror hon är en av de starkaste rötterna till fantasin. Genom leken lär sig barnet att fungera tillsammans med andra och där finns en ständig kamp om vem som ska bestämma. När barn bråkar blir fantasin ofta ett sätt att klara sig ur konflikten.

10. - Fantasin fungerar som en ventil. Blir vuxna arga fantiserar de normalt om mördande repliker i stället för att mörda. Om ett barn saknar förmåga att fantisera kanske det slår någon i stället.

11. Ann-Sofie Bárány menar att det finns en stark koppling mellan fantasi och ensamhet. Fantasierna blir ens vän och hon påpekar att de flesta barn har någon form av hemlig fantasikompis under uppväxten. Det är nödvändigt att få lov att ha och leva ut sin fantasi som barn och inte bli förlöjligad. Ann-Sofie Bárány framhåller bestämt att hon önskar att alla barn ska få fantisera i fred.

12. - Det är väldigt viktigt för det betyder att man både får och kan utveckla ett inre. Utan vårt fantiserande tror Ann-Sofie Bárány inte att vi skulle förstå varandra över huvud taget. Vi skulle inte kunna umgås och tycka om varandra - helt enkelt fungera tillsammans.

Ordförklaringar: ventil - a safety valve

Del 1

Maximum 30 poäng

1. Ersätt följande uttryck med ett annat som betyder samma sak. (1*5 poäng)
 - a) tröttsam (stycke 5)
 - b) motvilligt (stycke 1)
 - c) skakar om (stycke 4)
 - d) hantera (stycke 4)
 - e) över huvud taget (stycke 13)

2. Ersätt uttrycket fantasin fungerar som en krockkudde (stycke 5) med ett annat uttryck som betyder samma sak. (5 poäng)

3. "Blir vuxna arga fantiserar de normalt om mördande repliker i stället för att mörda. Om ett barn saknar förmåga att fantisera kanske det slår någon i stället." (stycke 11)

Vad berättar detta utdrag ur texten om hur viktigt fantasin är? (5 poäng)

4. Hur kan barn använda fantasin för att hantera en jobbig situation? (5 poäng)

5. Hur skulle vårt samspel med andra människor fungera om vi inte fantiserade som barn? (5 poäng)

6. Hur använder barn och vuxna fantasin för att etablera förhållanden? (5 poäng)

Uppgift 2

Maximum 30 poäng

“Jag är inte så säker på att barn leker så mycket som de skulle kunna göra. Jag tycker att det verkar som om barnens liv allt mer liknar de vuxnas, med fullspäckade scheman och aktiviteter hela tiden.” (stycke 8)

Skriv en kommentar på ungefär 100 ord där du skriver vad du tycker om citatet ovan.

Uppgift 3

Maximum 40 poäng

Skriv en uppsats på ungefär 300 ord på ett av följande ämnen:

1. Det är barnens värld!

ELLER

2. Likgiltighet (apati) skadar mer än hat